

УДК 811.133.1'27

DOI: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.1.2024.309633>

Г. І. Олефір

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: hanna.olefir@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-0835-1104>

Л. В. Сидельникова

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: larysa.sydelnykova@knlu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7975-7935>

Н. Г. Філоненко

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

e-mail: nataliia.filonenko@knlu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9674-1641>

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ КОДИ: РОЗВИТОК І ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО ГОНОРАТИВУ

Abstract

The article deals with the historical development and modern functioning of the French military honorific system and military honorifics as components of this system. It reveals the features of their formation and evolution in the context of sociocultural and historical factors, clarifies the forms of the main abbreviations, and describes typical cases of their use. The aim of the article is to generalise the rules of using correct military honorifics in French linguistic culture in situations of official communication. The research material included texts of business letters, documents from official governmental military websites in France, Switzerland, Belgium and Canada, and fragments of French media texts containing military honorifics. The main method of the study was the structural method, which led to the use of distributional and component analyses. The use of military honorifics is mandatory in the military sphere, since the military honorific reflects official relations and ensures hierarchy and subordination in professional communication. The research reveals that the communicative purpose determines the use of the corresponding honorifics and their abbreviated forms. The emphasis is placed on the importance of military ranks as an important element of the linguistic worldview of French society and their role in maintaining military ethics and discipline. Besides, particular attention is paid to the formation and functioning of feminine forms for military ranks and positions. Prospects for further research are outlined in the field of socially marked vocabulary, particularly the functioning of professional French honorific system in cross-cultural communication.

Key words: honorific system, honorific, military rank, communicative purpose, abbreviation, linguocultural code, feminine form, French language.

Анотація

У статті розглянуто історичний розвиток і сучасне функціонування військового гоноративу французької мови і військових гонорифіків як складників цієї системи, розкрито особливості їхнього формування та еволюції в контексті соціокультурних й історичних факторів, з'ясовано форми основних скорочень, описано характерні випадки їхнього вживання. Мета статті – узагальнення правил вживання коректних військових гонорифіків у французькій лінгвокультурі в ситуаціях офіційного спілкування. Матеріалом дослідження стали тексти ділових листів, документів офіційних урядових військових сайтів Франції, Швейцарії, Бельгії та Канади, фрагментів медійних французьких текстів, що містять військові гонорифіки. Основним методом дослідження став структурний метод, який зумовив використання дистрибутивного і компонентного аналізів.

Вживання військових гонорифіків є обов'язковим у військовій сфері, оскільки військовий гоноратив віддзеркалює офіційні відносини і забезпечує ієрархічність та субординацію в професійному спілкуванні. Виявлено, що комунікативна мета обумовлює вживання відповідних гонорифіків та їхніх скорочених форм, підкреслено значення військових звань як важливого елемента мовної картини світу французького суспільства та їхню роль у підтримці військової етики та дисципліни. Особливу увагу приділено становленню і функціонуванню фемінітивів на позначення військових звань і посад. Перспективи досліджень окреслені сферою соціально маркованої лексики, зокрема питаннями функціонування професійних гоноративів французької мови в міжкультурній комунікації.

Ключові слова: гоноратив, гонорифік, військове звання, комунікативна мета, скорочення, лінгвокультурний код, фемінітив, французька мова.

Вступ. Лінгвістичне дослідження ефективності міжмовної і міжкультурної комунікації спирається на вивчення лінгвокультурних практик і соціального кодексу іншомовного середовища, адже успішність комунікації представників різних культур та результативна досяжність комунікативної мети в межах ситуацій офіційного спілкування залежить саме від опанування комунікантами цих двох аспектів. Актуальність дослідження розвитку та функціонування військового гоноративу французької мови визначається не тільки популяризацією цієї теми в українському суспільстві й у світовій демократичній спільноті загалом, а й тим фактом, що в Україні опанування цих рангових кодів є нагальною необхідністю, що виникла через тісну співпрацю українських військових із колегами франкофонних країн. Військові гоноративи відіграють ключову роль у військовій культурі, забезпечуючи чіткість і формальність у спілкуванні, підтримуючи військову ієрархію та сприяючи підтримці дисципліни. Вони є невід'ємною частиною військового етикету і важливим елементом військової комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поглиблені дослідження системи гоноративів французької мови перебувають на етапі свого становлення і засвідчують розвиток і надзвичайну соціальну обумовленість системних граматичних та лексичних форм гонорифіків (Wang, 2023). Соціолінгвістичні дослідження військового гоноративу підтверджують те, що військовий гоноратив використовується для утвердження владної ієрархії, контролю, поваги та підтримки традиційних уявлень про маскуліність, він також сприяє формуванню соціокультурної ідентичності через використання мови для виконання певних соціальних і професійних ролей (Disler, 2008). Розуміння функціонування військового гоноративу веде до успішного досягнення комунікативної мети при співпраці в оборонній дипломатії, оскільки французькі збройні сили мають давню традицію в підготовці іноземних армій та передачі їм своїх знань і вмінь, адаптуючись до їхньої специфіки (Palagos, 2017).

Метою цієї статті є узагальнення правил вживання коректних звертань до військових у франкомовній культурі в межах ситуації офіційного спілкування.

Предмет дослідження – становлення правил використання військових звань та рангів у процесі історичного розвитку їхнього вживання.

Об'єкт дослідження – культурні й соціальні коди військових звань і рангів у межах ситуації офіційного спілкування.

На відміну від світського гоноративу військовий гоноратив не виконує функцію демонстрації ввічливості. Як зазначає Міністерство збройних сил Франції на своєму сайті, військові звання й ранги є специфічними назвами, які мають чітко визначати ієрархію. Для французьких збройних сил (сухопутних військ, військово-повітряних сил і військово-морського флоту) порядок рангів

є таким: *soldat* або *matelot*; *soldat de première classe*; *caporal* або *quartier-maître de 2e classe*; *caporal-chef* або *quartier-maître de 1re classe*; *sergent*, *maréchal des logis* або *second maître*; *sergent-chef* або *maître*; *adjudant* або *premier maître*; *adjudant-chef* або *maître principal*; *major*; *aspirant*; *sous-lieutenant* або *enseigne de vaisseau de 2e classe*; *lieutenant enseigne de vaisseau de 1re classe*; *capitaine lieutenant de vaisseau*; *commandant capitaine de corvette*; *lieutenant-colonel* або *capitaine de frégate*; *colonel capitaine de vaisseau*; *général de brigade*, *général de brigade aérienne* або *contre-amiral*; *général de division*, *général de division aérienne* або *vice-amiral*; *général de corps d'armée*, *général de corps aérien* або *vice-amiral d'escadre*; *général d'armée*, *de général d'armée aérienne* або *amiral*; *maréchal* (Les grades dans la marine nationale, Les grades dans l'armée de Terre).

Офіцерські звання мають офіційні скорочення, які певним чином відрізняються в країнах франкомовного світу, як і таблиці про ранги.

Термін *sous-lieutenant* виник наприкінці XVI століття за часів правління Генріха II. Військове звання було засновано в 1669 році і воно згодом замінило чин *enseigne* в піхоті у 1762 р. (Origine des appellations). У всіх ротах поступово вибудувалася система, яка передбачала командира у званні *capitaine*, якому підпорядковувався *lieutenant*, якому, зі свого боку, підпорядковувався *sous-lieutenant*. З 1781 року регламент *Edit de Ségur* закрит доступ до офіцерської кар'єри вихідцям із багатих буржуа і прописав обов'язкову наявність чотирьох бабусь і дідусів дворянського роду, щоб отримати ранг *sous-lieutenant* (Six, 1929). Це розпорядження було скасовано під час Французької революції, а згодом, щоб отримати військове звання *sous-lieutenant*, потрібно було пройти навчання у військовій школі або мати чотирирічний досвід служби в молодшому командному складі, тобто в сержантському корпусі.

У наш час *sous-lieutenant* – це військове звання, яке надається офіцерам кадетам у військовому училищі, і воно відповідає першому року служби як офіцера у збройних силах. Військове звання *sous-lieutenant* – перший офіцерський ранг у сухопутних силах багатьох армій. Офіційним скороченням є аббревіатура “*SLT*” у французькій армії, “*Slr*” у канадських збройних силах і “*SLr*” у бельгійських військових підрозділах.

Утворена від слів *lieu* і *tenant*, тобто “замісник, заступник”, лексема *lieutenant* трапляється із XIII століття в значенні “той, хто стоїть одразу після очільника, якого він заміщає в окремих випадках”. Спочатку управлінський ранг, термін став військовим чином близько 1540 року (Origine des appellations). На практиці це звання закріпилося при Людовіку XII, щоб забезпечити заступника для *capitaine*, який командував ротою.

Міністерство збройних сил Франції зазначає, що протягом історії лексема породила ще кілька рангів: скорочений до *lieutenant* історичний військовий чин *lieutenant-capitaine*; скасоване сьогодні у Франції звання *lieutenant-général*; чинне звання *lieutenant-colonel*. Офіційною аббревіатурою від звання *lieutenant* виступає “*LTN*” у Франції та “*Lr*” у Канаді, Бельгії та Швейцарії.

У Швейцарії немає звання *sous-lieutenant*, натомість є чин *premier-lieutenant*. Це другий в ієрархії ранг молодших офіцерів у швейцарській армії, який стоїть між рангами *lieutenant* і *capitaine*. Це звання відповідає чину *lieutenant* французької, бельгійської чи канадської армії, оскільки швейцарське військове звання *lieutenant* відповідає, зі свого боку, чину *sous-lieutenant* у зазначених вище арміях. *Premier-lieutenant* скорочено позначається “*Plt*” і є більш досвідченим, ніж *lieutenant*, він уповноважений до виконання командних функцій командира роти.

Лексема *capitaine*, запозичена з пізньолатинського *capitaneus*, що походить від *caput*, “чільний, домінуючий, важливий, капітальний”, спершу позначала цивільний інститут, що мав величезне значення у Французькому королівстві з кінця правління Філіпа Красивого, тобто з початку XIV століття. Призначені *capitaine* присягали люду, який очолювали. На цій підставі вони контролювали місцевий збройний арсенал і командували цивільною обороною. *Capitaine* завжди були вихідцями із дворянського роду, професійними військовими, які отримували оплату за свою службу безпосередньо від населення, яке захищали. У ті часи будь-яка міська громада, якщо до того ж поселення було оточене фортечними мурами, воліла мати професійного військового для організації ефективної оборони від нападників. У XV столітті Карл VII вирішив реорганізувати французьке ополчення і термін розширив своє значення і почав вживатися на позначення особливих командних функцій. Людовик XIV поклав край цьому інституту, який зіграв значну роль у політичних і військових операціях з XIV по XVII століття. Численні *capitaine* згадуються в документах практично всіх франкомовних міст і містечок протягом століть.

Сьогодні звання *capitaine* передбачає військового командира на чолі базового підрозділу чисельністю близько 100 осіб (батарея, рота, ескадрилья) і є найвищим рангом серед молодших офіцерів. Його атестована аббревіатура у Франції – “CNE”, “Cap” в Канаді і Бельгії, “Cap” у Швейцарії.

Commandant є військовим званням, що з’явилося разом зі створенням однойменного підрозділу в піхотних військах. Спочатку *commandant* був простим командиром батальйону і його повноваження над іншими *capitaines* були тимчасовими. Ранг був створений у 1774 році, потім скасований і відновлений у 1793 році (Origine des appellations). Протягом історії залежно від структури збройних сил у різних арміях це звання вповноважувало до командування тим чи іншим військовим підрозділом.

Нині у Франції *commandant* є першим рангом старших офіцерів, який відповідає посаді командира батальйону в піхотних або інженерних військах та командира ескадрону в артилерії. Скороченням від *commandant* є “CDT”.

У канадській, бельгійській та швейцарській арміях відповідним військовим рангом є *major*, скорочено “Maj”.

По суті, *major* є військовим рангом, який у різний час і в різних країнах займав різний щабель у військовій ієрархії. У Франції, за часів монархії, звання *major* дозволяло офіцерам із незаможних родин просунути по службі без придбання собі роти. Вони робили кар’єру, займаючи посаду *aide-major*, яка прирівнювалася до військового рангу *lieutenant*. *Major* був прямим заступником *colonel* і виконував усі адміністративні обов’язки у своєму полку. Він також був командиром гарнізону фортеці, уповноважений до виконання командних функцій після коменданта фортеці й королівського лейтенанта. *Major* мав у своєму підпорядкуванні кілька *capitaines*. У наполеонівський період звання *major* замінило військове звання *lieutenant-colonel*. Офіцер у цьому званні завідував полковим складом. У 1815 році це став не військовий ранг, а посада, яку обіймав командир батальйону. У XIX столітті офіцера, який нещодавно отримав звання *commandant*, зазвичай називали *major*, поки він не приймав у реальне командування батальйон. У XXI столітті у французькій армії *major* є найвищим рангом серед молодшого командного складу, тобто сержантського корпусу.

З огляду на етимологію, *lieutenant-colonel* позначає того, хто “тримає місце, заміщає” *colonel*, тобто це другий старший офіцер полку, заступник полковника, уповноважений до виконання командних функцій в разі відсутності останнього.

Створений у XVII столітті, цей ранг не купувався, ані переходив у спадок, на відміну від чинів *capitaine* та *colonel*. Отже, військове звання *lieutenant-colonel* отримували гідні й досвідчені *capitaines*, тоді як *colonels* часто були вихідці з багатих аристократичних родин, яким придбали полк, забезпечивши в такий спосіб підвищення до цього рангу. Таким чином, *lieutenant-colonel* завжди був досвідченим військовим офіцером, на відміну від недосвідченого і часто відсутнього на службі *colonel*. Тому *lieutenants-colonel* часто брав на себе фактичне командування полком.

Сьогодні військовий ранг *lieutenant-colonel* йде безпосередньо перед чином *colonel* і скорочується “*LCI*” у Франції, “*Lcol*” в Канаді, та “*Lt Col*” у Бельгії й Швейцарії.

Лексема *colonel* походить від італійського іменника *colonnello* “очільник колони солдатів”, тобто капітан, який командує “колоною” або полком. Військове звання *colonel* з’явилося в XVI столітті, коли Генріх II призначив п’ять “*colonels et capitaines généraux*” для пішого війська (*Origine des appellations*). Ранг остаточно закріпився в 1788 році. Як і у випадку *capitaine*, посада *colonel général* була покупною, її можна було вільно придбати й передати у спадок. Заможні аристократичні родини були власниками полку й фінансово допомагали його утримувати, оскільки це було престижно. У такий спосіб діти високої аристократії могли в ранньому віці обійняти посаду *mestre de camp*, командира полку, і мали хороші перспективи й високу ймовірність отримати ранг *brigadier*, просто перебуваючи на службі потрібний термін. У 1661 році посада *colonel général* піхотних військ була скасована, а *mestres de camp* прийняли звання *colonel*. За часів Французької революції, *colonels* стали командирами бригад, оскільки полки під їхньою орудою були реорганізовані в напівбригади.

Таким чином, протягом різних історичних періодів і залежно від організаційної структури збройних сил кожної армії звання *colonel* засвідчувало високий ранг і широкі повноваження до виконання командних функцій над великими військовими формуваннями. Сьогодні *colonel* також обіймає різні важливі посади в генеральному штабі. Це військове звання відзначає найвищий чин старшого офіцерського складу, його офіційним скороченням є “*COL*” у французькій армії та “*Col*” для канадських, бельгійських і швейцарських сухопутних військ. За ним слідують ранги вищого офіцерського складу.

Звання *général*, від латинського прикметника *generalis*, “такий, що належить до виду, до роду” було засноване в XVI столітті. До цього, починаючи з XII століття, лексема позначала те, що є “спільним для низки випадків або осіб”. Створений у 1848 році, ранг *général de brigade (GBR)* слід відрізнити від рангу *général de division (GDI)*, який виник ще в 1621 році як ранг *lieutenant-général* (*Origine des appellations*). За часів монархії, Першої реставрації та Липневої монархії, багато офіцерів мали це звання. Загалом звання *lieutenant-général* характеризувало повноправного заступника, або особу, якій було делеговано виконання всіх командних функцій особи, яку він мав замінити. У XX столітті від чину *lieutenant-général* утворили два різні військових ранги: *général de corps d’armée (GCA)* і *général d’armée (GA)*. Декрет від 6 червня 1939 року врегулював, що *général de division* може бути підвищений до рангу і звання *général de corps d’armée*, а згодом і до *général d’armée*, з усіма верховними обов’язками та привілеями.

Засвідчена аббревіатура у Франції всіх цих рангів є єдиною – “*Gal*”. У Канаді, Бельгії та Швейцарії ранг позначається як “*Gén*”.

У Канаді наявні ранги *brigadier-général (Bgén)*, *major-général (Mgén)* і *lieutenant-général (Lgén)*, останній є найвищим у військовій ієрархії.

У Бельгії можна дослужитися до рангу *général-major (Gen Maj)*, другого в ієрархії звання вищого офіцерського складу, потім до *lieutenant-général (Lt Gen)*.

У Швейцарії, лише з 2003 року в армії з'явився справжній головнокомандувач армії в мирний час – *commandant de corps (Cdt C)*. Під час війни *général* обирається на Федеральних зборах. За винятком офіційних візитів за кордон, де за погодженням гонорифік *général* може бути використано за аналогією з командувачами збройних сил інших армій, такого військового звання у Швейцарії немає.

У швейцарській армії рангу *général de brigade* відповідає військове звання *brigadier*. Найвищим офіцерським званням у Швейцарії в мирний час є звання *divisionnaire (Div)*, командувача територіального дивізіону, начальника Штабу армії. Його ранг відповідає рангу *général de division* або *major général*. Третім званням вищого офіцерського складу, після *brigadier* і *divisionnaire*, є звання *commandant de corps*. У сфері міжнародних відносин швейцарські *commandant de corps* прирівнюються до військового звання *lieutenant-général*.

Лексема *maréchal* походить від пізньолатинського іменника *marescallus* або *mariscallus*, що спершу позначав відповідального за догляд за кіньми слугу (Origine des appellations). Згодом в армійській ієрархії *maréchal* був третім воєначальником після *sénéchal* – першого офіцера корони, який командував армією і здійснював судочинство в королівських володіннях (посада остаточно скасована в XIV столітті) і *connétable* – першого військового воєначальника корони (посада, створена на початку XI століття й скасована у XVII столітті). За правління Людовика XIII *maréchal* було найвищим військовим званням, а Людовик XIV зробив *maréchal* почесним державним званням (ibid).

У наш час *maréchal* є не військовим рангом, а почесним званням, державним титулом, який скорочується “*Mal*”. Державний титул *maréchal* може бути присвоєний лише військовому генералу, який командував Збройними силами під час війни і здобув перемогу над ворогом.

Форми звертання до військовослужбовців у франкомовній культурі є кодованими. Якщо військовослужбовець чоловічої статі, то усним гонорифіком до нього виступає його військово звання, якому передуює “*Mon*”. Слід зазначити, що в цьому випадку *mon* є не присвійним прикметником, а скороченням від світського гонорифіку *Monsieur*. Зауважимо, що “*Mon*” починають вживати перед військовим званням, починаючи від унтерофіцерського рангу *adjudant*: *Mon adjudant*, *Mon lieutenant* (для *lieutenant* або *sous-lieutenant*), *Mon capitaine*, *Mon commandant*, *Mon colonel* (для *lieutenant-colonel* або *colonel*), *Mon général*. Цей гонорифік не залежить від ієрархії рангу осіб. Однак, аббревіатура *mon* не застосовується при зверненні до військовослужбовиць будь-якого рангу. До офіцера-жінки звертаються безпосередньо за її військовим званням: *lieutenant*, *capitaine*, *commandant*, *colonel*, *général*, *admiral*. Таким чином, військовослужбовець ніколи не має звертатися до військовослужбовиці “*mon lieutenant*” і навпаки.

Чоловіки-цивільні, які служили в армії або придатні до військової служби, мають право усно звертатися до кадрових військових офіцерів, як і всі військовослужбовці: *Mon commandant*, *Mon colonel*, *Mon général* тощо, тоді як жінка-цивільна має звертатися до молодших офіцерів “*Monsieur*”, а до старших і вищих офіцерів без присвійного прикметника “*Mon*”: *Commandant*, *Colonel*, *Général*. Цивільні особи, які мають високий соціальний статус або вже не є військовозобов'язаними за віком, також можуть не вживати “*Mon*” і звертатися до військових безпосередньо за військовим званням.

На письмі абревіатура військового звання, за якою слідує власне ім'я людини, завжди пишеться з великої літери: *J'ai vu le Cne Durand ce matin*. У разі, якщо ім'я особи не зазначається, а вказується лише військове звання, то останнє слід писати повністю і з малої літери: *J'ai vu le capitaine ce matin*. У листуванні, якщо при звертанні до військового офіцера не зазначається власне ім'я, військове звання не скорочується і пишеться на знак поваги з великої літери, тобто звання фактично виконує функцію власного імені особи: *Je vous prie d'agr eer, (Mon) Général, l'expression de ma haute considération. Je vous prie de bien vouloir agr eer, (Mon) Colonel, mes respectueuses salutations. Veuillez agr eer, (Mon) Commandant, l'expression de ma considération distingu e. Je vous prie de bien vouloir agr eer, (Mon) Capitaine, mes sincères salutations. Je vous prie de bien vouloir agr eer, (Mon) Lieutenant, mes sincères et respectueuses salutations.*

Військові звання і ранги поки не мають офіційно затверджених фемінітивів й особливих скорочень до них. Загалом інтеграція жінок до лав збройних сил, розвиток культури гендерного різноманіття та професійної рівності в армії між чоловіками й жінками стали результатом повільних зрушень протягом багатьох років.

Служба французьких жінок у збройних силах стала можливою на початку ХХ століття. При згадці військовослужбовиць у тексті робляться всі нормативні граматичні узгодження за моделлю жіночого роду, навіть якщо звання або посада вказані у формі чоловічого роду: *Le capitaine Martine Ledoux est n e à Marseille. L'armée eut par ailleurs à déplorer la première tuée au Sahel en 2021, le sergent Yvonne Huynh, morte pour la France.*

Вживання фемінітивів військових гонорификів все більше популяризується масмедіа: *Les deux femmes, accompagnées sur le site par la conseillère de la FIAS pour les questions de genre, la capitaine de corvette Ella van den Heuvel, sont venues parler à l'IJC de leur expérience de femme en Afghanistan. Lieutenante, être femme dans l'armée française. Mort d'une soldate au Mali: quelle est la place des femmes dans l'armée française? Il n'empêche, il était grand temps que quelqu'un monte au créneau selon la générale Chantal Roche. Il concerne la générale Anne-Cécile Ortemann. Pour la contre-amirale Anne de Mazieux, chargée de l'égalité et de la mixité au sein de l'institution, le processus est enclenché, mais il faudra du temps pour faire muer l'armée. Le commissaire général rappelle non sans fierté que l'inspectrice générale des armées Monique Legrand Laroche est devenue en 2022 la première femme générale d'armée (cinq étoiles) en France, après avoir été la première femme générale de corps d'armée en 2014.*

До останнього дев'ятого видання словника Французької Академії (DAF) внесено низку рекомендованих фемінітивів на позначення військових звань і посад: *intendante, soldate, matelote, caporale, sergente, adjudante, lieutenante, capitaine, commandante, lieutenant-colonelle, colonelle, générale, amirale*. Додана частина *chef* не фемінізується, оскільки виконує прислівникові функції: *la caporale-chef, la sergente-chef, l'adjudante-chef*. Для *chef d'état-major, chef d'escadron, chef de bataillon*, використовують лише форму чоловічого роду, позаяк поки жодна жінка не дослужилася до цих високих військових посад. У Військово-морських силах Франції звання з доданою частиною *maître* вживають також виключно у формі чоловічого роду: *le quartier-maître, le premier maître, le maître principal*.

Початок вживання фемінітивів у збройних силах є неабиякою перемогою і завдячує таким двом документам: введеному в дію в березні 2019 році міністеркою збройних сил Флоранс Парлі *plan Mixité* та підписаний у 2020 році *plan égalité professionnelle entre les femmes et les hommes civils de la défense*. Пройшовши

природну еволюцію, форми фемінітивів мають поступово унормуватися і, можливо, набути спеціальних скорочень.

Висновки. Більшість французьких військових гонорификів і значна кількість військових термінів походять із латинської мови, проте їхнє значення та вживання відчутно трансформувалися протягом історії, відображаючи соціальні, політичні та військові зміни у Франції. Якщо у середньовіччі військові гонорифіки відображали феодальну структуру суспільства, то із зростанням централізованої держави під владою королів, військові звання стали більш стандартизованими. Французькі монархи, розуміючи визначальну роль армії в підтримці державності, впроваджували численні реформи, що привели до появи професійної армії, військові гонорифіки стали більш формалізованими та систематизованими. Трансформація військових гонорификів, сучасна поява фемінітивів відображає загальні соціальні зміни у французькому суспільстві, включаючи боротьбу за гендерну рівність. Використання формул звертання до військових вимагає уважного ставлення, оскільки підпорядковується прописаним правилам, які сформувалися в процесі історичного розвитку франкомовного суспільства. Невідповідне вживання військових гонорификів або їхніх скорочених форм порушує соціокультурні коди французької мови, перешкоджає професійній комунікації у військовій сфері та заважає досягненню комунікативної мети. Французькі, швейцарські, бельгійські та канадські військові звання на перший погляд здаються подібними завдяки спільній мовній спадщині, однак наявні помітні відмінності, які спричинені тим, що французька, швейцарська і бельгійська армії мають унікальні системи, які відображають їхні національні особливості та історичний розвиток.

Перспективи досліджень. Лінгвістичні розвідки професійних гоноративів у французькій мові є різновекторними та відкривають багато напрямів для аналізу та розуміння лінгвістичних, соціальних, культурних і психологічних аспектів професійної комунікації, зокрема в дослідженнях еволюції лінгвокультурних кодів, суспільних норм і цінностей, гендерної рівності та її відображення в професійному гоноративі, впливу соціальних стереотипів на використання гоноративів, ролі професійних гоноративів у формуванні ієрархічних відносин та ефективності професійної і міжкультурної комунікації та адаптації гоноративів у мультикультурних середовищах.

ЛІТЕРАТУРА

- Disler, E. A. (2008). *Language and gender in the military : honorifics, narrative, and ideology in Air Force talk*. Amherst, NY : Cambria Press.
- Les grades dans la marine nationale. *Ministère des Armées*. Les différents grades / Marine Nationale – www.lamarinerecrute.fr
- Les grades dans l'armée de Terre. *Ministère des Armées*. Les grades dans l'armée de Terre | Ministère des Armées (defense.gouv.fr)
- Origine des appellations. *Service historique de la Défense*. *Ministère des Armées*. <https://www.servicehistorique.sga.defense.gouv.fr/origine-des-appellations>
- Palagos J.-M. (2017). Défense Conseil International : répondre aux enjeux de formation des armées étrangères. *Revue Défense Nationale*. 4(799). 85–90.
- Six, G. (1929). Fallait-il quatre quartiers de noblesse pour être officier à la fin de l'Ancien Régime? *Revue d'histoire moderne*. 4(19). 47–56. DOI: <https://doi.org/10.3406/rhmc.1929.3988>
- Wang, R. (2023). Honorifics without [HON]. *Natural Language & Linguistic Theory*. 41. 1287–1347. <https://doi.org/10.1007/s11049-022-09563-0>

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

- Académie française, *La féminisation des noms de métiers et de fonctions*, http://www.academie-francaise.fr/sites/academie-francaise.fr/files/rapport_feminisation_noms_de_metier_et_de_fonction.pdf
- Académie française, *Le Dictionnaire* (9e édition), <http://www.academie-francaise.fr/le-dictionnaire-la-9e-edition/exemples-de-mots-nouveaux>

REFERENCES

- Disler, E. A. (2008). *Language and gender in the military : honorifics, narrative, and ideology in Air Force talk*. Amherst, NY : Cambria Press.
- Les grades dans la marine nationale. *Ministère des Armées*. Les différents grades / Marine Nationale – www.lamarinerecrute.fr
- Les grades dans l'armée de Terre. *Ministère des Armées*. Les grades dans l'armée de Terre | Ministère des Armées (defense.gouv.fr)
- Origine des appellations. *Service historique de la Défense*. *Ministère des Armées*. <https://www.servicehistorique.sga.defense.gouv.fr/origine-des-appellations>
- Palagos J.-M. (2017). Défense Conseil International : répondre aux enjeux de formation des armées étrangères. *Revue Défense Nationale*. 4(799). 85-90.
- Six, G. (1929). Fallait-il quatre quartiers de noblesse pour être officier à la fin de l'Ancien Régime ? *Revue d'histoire moderne*. 4(19). 47-56. DOI : <https://doi.org/10.3406/rhmc.1929.3988>
- Wang, R. (2023). Honorifics without [HON]. *Natural Language & Linguistic Theory*. 41. 1287–1347. <https://doi.org/10.1007/s11049-022-09563-0>

LEKSYKOHRAFICHNI DZHERELA

- Académie française, *La féminisation des noms de métiers et de fonctions*, http://www.academie-francaise.fr/sites/academie-francaise.fr/files/rapport_feminisation_noms_de_metier_et_de_fonction.pdf
- Académie française, *Le Dictionnaire* (9e édition), <http://www.academie-francaise.fr/le-dictionnaire-la-9e-edition/exemples-de-mots-nouveaux>

Дата надходження до редакції 14.05.2024
Ухвалено до друку 24.06.2024

Відомості про авторів

<p>Олефір Ганна Іванівна, старший викладач кафедри італійської і французької філології та перекладу, Київський національний лінгвістичний університет e-mail: hanna.olefir@gmail.com</p>		<p>Сфера наукових інтересів: перекладознавство, теорія усного перекладу, теорія художнього перекладу, теорія перекладу медійних текстів, лінгвостилістика, соціолінгвістика, лінгвокультурні коди</p>
<p>Сидельникова Лариса Вікторівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри італійської і французької філології та перекладу, Київський національний лінгвістичний університет e-mail: larysa.sydelnykova@knl.u.edu.ua</p>		<p>Сфера наукових інтересів: історія французької мови, історія лінгвістичних учень, орфографія і графіка, символізм літерних знаків, лінгвокультурні коди</p>
<p>Філоненко Наталія Георгіївна, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри італійської і французької філології та перекладу, Київський національний лінгвістичний університет e-mail: nataliia.filonenko@knl.u.edu.ua</p>		<p>Сфера наукових інтересів: синтаксис художнього тексту, семантичний синтаксис, функціональний синтаксис, синтаксична стилістика, когнітивний синтаксис, теорія художнього перекладу, лінгвосинергетика, літературна семіотика, лінгвокультурні коди</p>